

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز سه شنبه ۱۹ ابان ماه ۱۳۲۱

فهرست مطالب:

۲ - موقع دستور جلسه بعد - ختم جلسه

۱ - تصویب صورت مجلس

۲ - بقیه شور در لایحه متمم بودجه سال ۱۳۲۱

(مجلس يك ساعت پیش از ظهر بریاست آقای اسفندیاری تشکیل گردید)

صورت مجلس روز ۱۷ ابان ماه را آقای (طوسی) منشی خواندند

۱ - تصویب صورت مجلس

رئیس - در صورت مجلس نظری نیست؟ (اظهار نشد)

صورت مجلس تصویب شد .

چند نفر از آقایان قبل از دستور اجازه خواسته اند پیشنهادی هم از دو نفر از آقایان نمایندگان رسیده است خوانده میشود :

(پیشنهاد میکنیم که وارد دستور شویم . روحی . انوار)

نمایندگان - صحیح است .

رئیس - مخالفی نیست؟ (گفته شد - خیر)

۲ - بقیه شور در لایحه متمم بودجه سال ۱۳۲۱

رئیس - دستور ما عبارت است از بقیه لایحه متمم بودجه

در جلسه آتیه در ماده ۵۲ صحبت شد پیشنهاداتی هم رسیده است :
طوسی - اجازه میفرمائید . در جلسه قبل آقای ثقة الاسلامی يك پیشنهادی در ماده ۵۲ داده بودند که قرائت شد و روی آن مذاکرانی هم شد بعد از آن يك پیشنهاد جدیدی داده اند و آن پیشنهادشان را مسترد میکنند و پیشنهاد جدیدی که داده اند و بامضای چند نفر از آقایان هم رسیده است قرائت میشود :

ماده الحاقیه - ماده ۸ قانون متمم بودجه سال ۱۳۲۰
 در سال ۱۳۲۱ نیز بقوت خود باقی و دولت مکلف است نرخ خرید پنبه و فروش داخلی آنرا با فروش پنبه تخم با موافقت

عین مذاکرات مشروح یکصد و هفتمین جلسه از سیزدهمین دوره قانون گذاری (مطابق قانون ۸ آذر ماه ۱۳۰۵)

اداره نند نویسی و تحریر صورت مجلس

اسامی غائبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده است

غائبین با اجازه - آقای فاطمی

غائبین بی اجازه - آقایان : منصف - تولیت - دکتر ضیاء - نوبخت - مهدوی - اورنگ - مشیر دوانی - دکر افشار - ناصر - امیر ابراهیمی - دبستانی - آصف - ضائق وزیری - مسعودی - مستشار - اعتبار - کامل مارکو - هراز .

کمیسیون کشاورزی مجلس شورای ملی تعیین و اعلام نماید.

تبصره - احتیاجات محلی کشاورزان از پنبه و پنبه تخم و احتیاجات پنبه کرباس بافان و اصناف جزء از قبیل حلاج و طناب باف و زیلوباف و غیره را باید در هر محل دولت تأمین نماید. ثقة الاسلامی - جلائی - معدل - حمزه تاش - تهر انچی - معتضدی - اراقی - شهابنگ - حسن مسعودی و چند نفر آقایان دیگر.

ثقة الاسلامی - عرض میکنم ماده که قبلاً پیشنهاد شده بود در جلسه پریروز با موافقت آقایان نمایندگان دیگر عرض شد و این پیشنهاد جدید را تنظیم و تقدیم کردیم و این برای این بوده است که احتیاجات محلی کشاورزان و زیلوبافان و حلاجان و طناب بافان و امثال آنها را دولت مکلف باشد تأمین نماید و مابقی را چنانکه خودشان گفتند در انحصار دولت باقی باشد و تعیین نرخ آنها با وزارت کشاورزی و مجلس باشد.

طباطبائی - این ماده الحاقیه است بمانند برای آخر. رئیس - پیشنهاد دیگر:

پیشنهاد میکنم ماده ۵۲ بشرح ذیل تصویب شود: مواد زیر مادام که ملغی نشده بقوت خود باقی است ۱/۲/۳/۴/۵/۶/۷/۸/۹/۱۰/۱۱/۱۲/۱۳/۱۴/۱۵/۱۶/۱۷/۱۸/۱۹/۲۰/۲۱/۲۲/۲۳/۲۴/۲۵/۲۶/۲۷/۲۸/۲۹/۳۰ قانون متمم بودجه سال ۱۳۲۰. صفوی - انوار - بیات - لیقوئی

صفوی - عرض کنم پیشنهادی که قرائت شد و بعرض آقایان رسید این بود که ماده ۹ را در این پیشنهاد حذف کردیم یعنی ماده ۹ قانون متمم بودجه سال ۱۳۲۰ را که مربوط بمابه التفاوت درآمد مالیات مستغلات بود که موجب تضییقاتی برای مؤدیان مالیاتی فراهم شده بود از ماده ۵۲ قانون متمم بودجه فعلی حذف کردیم بالاخره بنده همانطور که در جلسه گذشته توضیح دادم موقعی که قانون بودجه امسال در مجلس مطرح بود راجع باین مابه التفاوت مذاکراتی شد آقای بدر وزیر مالیه وقت در این جا توضیح دادند که این قسمت را در قانون متمم بودجه امسال اصلاح خواهند

الشر که يك درآمدی از جای دیگر دارد همین طور این هم مالیات افزایش و مابه التفاوتش را می دهد خوب آن دیگری هم که يك عوائد دیگری از مستغلات دارد چرا ندهد و دیگری بدهد؟ ولی اینجا يك حرف دیگر هم هست که آن را هم نباید از نظر دور داشت با گرانی و خرج زیاد این جا بالاخره مال الاجاره را مدرک قرار میدهند و آنرا اضافه میکنند بر درآمد دیگر و يك مابه التفاوت هم ازش میگیرند در صورتی که این يك خرجی هم در آنجا میکند صدی هشت هم مالیات مستغلات می دهد بعلاوه يك مستغلات کوچکی هست که اصلاً باید معاف کرد در راحت گذاشت مردم را که تشویق بشوند و تحمیلی بآن کسانی که درآمد کوچک دارند نشود این است که بنده موافقت میکنم این قسمت از این ماده ۵۲ برداشته شود و قرارداد که آقایان پیشنهاد کنند و همینطور قبول بکنیم و بماده رأی گرفته شود بعد در موقع مالیات بر درآمد با يك وقت بیشتری اصلاح بکنیم و تکلیفش معلوم شود

نراقی - آنهایی که پرداخته اند چه میشود؟ معاون وزارت دارائی - خوب آنهایی که پرداخته اند که پس داده نمیشود

تهر انچی - امسال نگرفته اند نراقی - چرا يك عده پرداخته اند. خود من پرداخته ام لیقوئی - اجازه میفرمائید؟ رئیس - بفرمایند

لیقوئی - عرض کنم آنهایی که پرداخته اند تکلیفشان چه چیز است؟ آقای معاون وزارت دارائی میفرمایند خوب چیزی که پرداخته شده پس داده نمیشود پس این يك ترویجی است که بعد از این هیچکس خوش حسابی نکند در آتیه بنده خواستم به بینم تکلیف آنهایی که پرداخته اند چه می شود؟

نراقی - صحیح است. همین اسفندیاری - صحیح است. نراقی - خود من آفلبرداخته ام این تکلیفش چه میشود؟ تهر انچی - نه خیر. کسی پرداخته است

مخبر کمیسیون بودجه (نقابت) - اجازه می فرمائید عرض کنم پیشنهاد شده است که شق نهم از ماده ۵۲ حذف شود بیشتر آقایان پیشنهاد کردند آقای وزیر دارائی هم موافقت کردند کمیسیون بودجه هم موافقت میکند باین که این ماده حذف شود بنابراین این قسمت از ماده ۵۲ حذف میشود و در لایحه مالیات بر درآمد تجدید مطالعه در آن خواهد شد

یکی از نمایندگان - به آنهایی که داده اند چه میشود؟ تهر انچی - بر گردانند. بر میگردد. همین اسفندیاری - بر میگردانند؟ تهر انچی - البته

لیقوئی - جواب مرا توضیح ندادند آقای تهر انچی - تبعیض که نباید بشود آقای نراقی - بلی باید تکلیف معلوم بشود جمعی از نمایندگان - رأی رأی

معاون وزارت دارائی - ماده ۵۲ که پیشنهاد شد بجای آن ماده ۵۲ که مطرح بود دولت و کمیسیون قبول کردند حالا باید رویش رأی گرفته شود

جمعی از نمایندگان - دوباره این پیشنهاد اصلاحی ماده ۵۲ خوانده شود (بشرح سابق خوانده شد)

رئیس - رأی میگیریم بماده ۵۲ ترتیبی که خوانده ... معدل - بنده عرض دارم. نمیشود رأی گرفت. بنده در ماده ۵۲ نسبت بقسمت ۳۰ پیشنهاد دادم باید تکلیف آن پیشنهاد معلوم بشود

طباطبائی - اصلاً این پیشنهاد که قبول شد باید برود به کمیسیون همهمه نمایندگان - زنگ رئیس

تهر انچی - بنده اخطار نظامنامه دارم قربان اجازه می فرمائید؟ رئیس - بفرمائید. تهر انچی - این حذف قسمت نهم که در این ماده مورد

قبول واقع شد باید اول بحذف ماده نهم رأی گرفته شود اگر مورد تصویب واقع شد آنوقت چون مخبر و دولت قبول کرده اند بنابراین باید رأی گرفته شود بماده

مخبر - توجه بفرمائید. عرض میکنم ماده ۵۲ که خوانده شد شقوقی دارد يك و دو و سه و چهار و نه و یازده و فلان تا آخر در این جا پیشنهادی نسبت بحذف قسمت نهم شد این حذف را وقتی که دولت و مخبر کمیسر قبول کرد شق نهم خود بخود حذف میشود و بنابراین بحذف رأی گرفته نمیشود می ماند بقیه ماده ۵۲ که آن را با حذف قسمت ۹ باید رأی گرفت. حالا این مسئله دیگر مورد بحث نیست یعنی شق نهم از بین رفت می ماند بقیه شقوق ماده ۵۲ که پیشنهاداتی رسیده است یکی پیشنهاد آقای معدل است نسبت بشق ۳۰ که حالا باید قرائت و مطرح شود یکی هم نسبت بشق هشتم پیشنهاد آقای ثقة الاسلامی و عده دیگر که پیشنهاد کردند راجع به پنجه

تهرانچی - حالا پس گرفتیم آنرا و ماده الحاقیه دادیم برای آخر قانون

مخبر - که حالا پس گرفتند و يك پیشنهاد جدیدی دادند بعنوان ماده الحاقیه اگر نسبت بسایر شقوق هم پیشنهادی رسیده باشد باید خوانده شود و تعیین تکلیفش بشود اگر پیشنهادی نبود آنوقت بماده ۵۲ با حذف شق نهم رأی گرفته میشود.

رئیس - پیشنهاد آقای معدل

معدل - جمله معامله متقابل از ماده ۳۰ قانون منتم بودجه سال ۱۳۲۰ حذف شود

معدل - در جلسه گذشته بنده این جا توضیح مفصلی دادم ولی آقای مخبر در جواب عرایض بنده توجه خاصی نفرمودند و موضوع مستکوت ماند باین جهت بوسیله این پیشنهاد موضوع را تکرار میکنم تا سال گذشته يك قسمت از کالاهائی که بکشور ما می آمد از خاک شوروی می آمد باین جهت این موضوع ماده ۳۰ یعنی معامله متقابل مورد داشت و آنچه آنها نسبت به ترانزیت که می شد از آنها با ما رفتار

می کردند ما هم با آنها رفتار می کردیم از خاک انگلستان هم برای کشور ما چیزی عبور نمی کند در آن قانون سابق اینطور ذکر شده که حق ترانزیت که باید از دیگران بگیریم با معامله متقابل دولت حق دارد انجام بکند چون ما چیزی از خاک این دو دولت عبور نمیدهیم بنا بر این از معامله متقابل چیزی نصیب ما نخواهد شد حالا که فقط از کشور ما سیر می کند و مطابق بیمانهها و قراردادی که داریم حق عبور باید بدهیم بیایند و بروند ولی میبایستی ترانزیت بگیریم حق برای این کار بگیریم باین جهت این حق اولاً بدولت داده نمیشود چون اگر داده شود دیگر معامله متقابل مورد ندارد و در هر صورت چیزی عاید ما نخواهد شد این توضیح پیشنهاد بنده بود.

مخبر - عرض میکنم که در تمام عهدنامه هائی که بین دولت ایران و سایر دول منعقد شده با هر دولتی که مناسبات حسنه داشته است دولت ایران اساس عهد نامه و قرار دادش بر معامله متقابل است بنابراین بطور کلی در هر جائی که مجلس وضع يك مقرراتی میکند بایستی که معامله متقابل را رعایت کند و از این حق هم نمیشود تجاوز کرد زیرا مقررات داخلی يك کشوری در چهار دیوار همان کشور نافذ است و در خارج نفوذی ندارد مگر بر اساس معامله متقابل که همین رویه را مادر قرار دادهای تعاون قضائی داریم که هر دولتی که نیابت قضائی را با ما می پذیرد ما هم نیابت قضائی او را می پذیریم همینطور در مورد تأمین مدعی به نسبت اموال خارجیها باز همین معامله متقابل را داریم در جائی که از اتباع ما تأمین می گیرند ما هم از اتباع آنها تأمین میکنیم بنابراین این يك حق ثابتی است که در تمام عهود و مقررات بین المللی رعایت میشود اما در موضوع حق ترانزیت آن هم همینطور است ولی با وضعیت فعلی که می فرمایند شاید از نظر حساب بنظر بنده حق با آقای معدل باشد ممکن است در موقع حساب مایک قدری بیشتر ضرر بدهیم اما این مربوط بیک وضعیت خاصی است که ما دارای يك قراردادی بدولت مجاور خود هستیم و آن قرارداد بقوت خود باقی است و ملی آن عمل نمیشود

بنابرین حذف این جمله میسر نیست مگر اینکه اساساً حذف این ماده را پیشنهاد بفرمائید.

رئیس - آقای ملک مدنی.

ملک مدنی - بنده هم در این پیشنهاد آقای معدل خواستم توضیح بدهم مفهوم متقابل این طور نیست که تصور فرمودند و شاید سوء تفاهمی ایجاد کنند این توضیحی که آقای مخبر اظهار کردند در معامله متقابل در عهدنامهها هست این تکلیفش در تعرفه گمرکی هست مثلاً ما قرار گذاشتیم فرض کنید کالائی از کشور ما عبور کرد صد ریال در فلان مقدار باید ارزش بگیریم اگر ما عبور ندادیم و آنها دادند مطابق تعرفه گمرکی باید بدهند باین جهت بعقیده بنده مفهومی ندارد این پیشنهاد و اساساً نظر آقایان تأمین است در طی عمل متقابل و بنده خیال میکنم ایشان اگر استرداد بفرمایند بهتر است زیرا نظر جنابعالی تأمین شده است زیرا اساس همان تعرفه گمرکی است و معامله متقابل بوده يك نرخ معین ما میگیریم و يك نرخ معینی هم آنها میدهند باین جهت يك ضرری وارد نمیشود.

رئیس - آقای دکتر طاهری فرمایشی داشتید؟

طباطبائی - دیگر صحبتی ندارد آقای رأی بگیرید.

معدل - اجازه میفرمائید بنده يك توضیح مختصری در اطراف پیشنهاد بدهم.

رئیس - بفرمائید.

معدل - بنده خیال میکنم اگر دولت يك توضیح مختصری بدهد رفع این سوء تفاهم هم از بنده هم از اعضای کمیسیون بودجه و هم از آقای ملک مدنی خواهد شد. در عبور دادن اجناس بطور ترانزیت از کشور ما حرفی نیست برای اینکه ما بیمان داریم و با آنها حسن روابط داریم باید هم حق داد ولی حق ترانزیت بنظر بنده عبارت نخواهد بود از اینکه مطابق تعرفه گمرکی گرفته شود اگر مطابق تعرفه گمرکی است که بنده عرضی ندارم ولی اگر حق ترانزیت غیر از تعرفه گمرکی است و مطابق يك تعرفه خاصی بنام ترانزیت بر حسب موافقتی که حاصل میشود بین دو دولت گرفته میشود بنده

راجع بآن حق حرف دارم اگر همین تعرفه گمرکی را آنها از ما میگیرند و ما از آنها میگیریم بنده عرضی ندارم و پیشنهاد خود را مسترد میدارم (ملك مدنی صحیح است) ولی اگر تعرفه گمرکی غیر از ترانزیت است در حالی که حالا ما از آنها چیزی نمیگیریم آنها هم چیزی نباید بماندهند ولی ما که کشورمان را گذاشتیم که بیایند و عبور بدهند و این راه را باز گذاشتیم باید حق بدهند در هر حال این مطلب را باید شکافت و این موضوع را باز کرد که دولت هم فردا در محظور سیاسی واقع نشود و اگر این اختیار همین جوری داده شود فردا دولت هم در مقابل آنها چیزی نمی تواند بگوید و اظهاری بکند. اگر عین تعرفه گمرکی است که پیشنهاد بنده مسترد ولی اگر غیر از تعرفه گمرکی است و باید حق ترانزیت بدولت تعلق بگیرد این قسمت معامله متقابل از ماده حذف شود.

وزیر بازرگانی و پیشه و هنر (آقای هژیر) - عرض میکنم که يك مطلب مسلم است و آن این است که اگر يك مملکتی بمملکت دیگری حق ترانزیت داد یعنی گمرک نگیرند والا اگر بنا باشد در موقمی که جنسی برای ترانزیت وارد میشود گمرک ورودی بدهد و وقتی که میخواید از آن سرحد خارج بشود باید گمرک خروجی بدهند پس نسبت نقض غرض است پس وقتی که ترانزیت شد حق ترانزیت گرفتن یعنی گمرک نمی دهد نه در صادرات و نه در واردات و این موضوع را که فرمودید که بردارند تصور نمیکنم مصلحت باشد اصل مطلب این ماده يك موضوع عمومی است یعنی بموجب این ماده و دولت مکلف شده که اگر به يك مملکت خارجی قرار شد که حق ترانزیت بدهد موقوف بر این است که آن مملکت هم بما حق ترانزیت بدهد و گمان نمیکنم که مقصود شما این باشد که این موضوع معامله متقابل از بین برود. یعنی اگر دولت ایران و يك مملکت دیگری قرار شد با هم ترتیب ترانزیت را بدهند این بر اساس تساوی حقوقی باید باشد هم ما از خاک آنها حق ترانزیت داشته باشیم و هم آنها این يك مطلب است با این قسمت که مخالفتی ندارید اما نسبت بمتفقین ما که در نتیجه قرار داد هائی که گذاشتیم

يك تمهیداتی را نسبت بهم داریم که آن يك موضوع خاصی است مربوط به پیمان و تاعدت پیمان هم قابل اجراست و يك موضوع خاصی است و يك مطلب جدائی است اما نسبت بسایر همسایگان دیگر ما که قابل اجراست افغان هست در ترکیه هست عراق هست ممکن است يك موردی پیدا شود که حق ترانزیت بدهند و البته باید این حق ترانزیت بر اساس معامله متقابل باشد و تصور میکنم چیزی هم نیست اگر که مملکت ایران و يك مملکت دیگری لازم شد این حق را نسبت بهم بشناسند ضمناً موافقت بفرمائید این موضوع معامله متقابل در بین باشد که منظور ما تأمین شود البته عمل ما در مورد همسایگان دیگر هم طبق مقررات پیمان و اتحاد است و اعتبار آن بجای خودش باقی است.

معدل - اگر در پیمان آنها است قانون ترانزیت آن نظری که فرمودند اشکال ندارد و نظر بنده تأمین است.

نهرانچی - پیشنهاد ایشان را بنده قبول کردم و توضیح میدهم. عرض کنم منظور آقای معدل این بود که گفته شده است مملکتی که حق ترانزیت ندهد شما هم حق ندهید ایشان منظورشان این است که ما امروز ممالکی که حق ترانزیت او را محتاج نیستیم با او بی خود حق ترانزیت ندهیم صحبت سر این است (رضوی برعکس است آقا) اجازه بدهید آقا. اجازه داده شده است بدولت که هر مملکت بشما حق ترانزیت داد شما هم با او بدهید ایشان میخواهند اینطور بگویند بنده اینطور استنباط کردم ایشان میخواهند بگویند امروز از بعضی از ممالک ما جنس حمل نمی کنیم چون راه نداریم باید با حق ترانزیت نداد یعنی اجناس اگر بخواهد وارد و خارج بشود باید حقوق کمر کی گرفته شود که برفع مملکت باشد ایشان گویا منظورشان این بود (طباطبائی - ایشان که گفتند شما نظر خودتان را بدهید) این پیشنهاد را بنده دادم و نظر ایشان را تأیید میکنم برای اینکه ایشان فرمودند اگر حق معامله متقابل به شما دادند شما هم بدهید حالا ایشان توضیح بدهند دولتی که حق ترانزیت بمان میدهد ما هم میدهیم اگر اینطور است البته صحیح است خوبست که توضیح بفرمائید.

وزیر پیشه و هنر و بازرگانی - خوب آقا بنده خواستم عرض کنم این اختیار مثل اختیارات دیگری که بدولت داده میشود فرع بر این است ضرورت پیدا کند والا اینکه معنی ندارد... (نهرانچی بنده هم پس میگیم بسیار خوب اگر ضرورت ندارد که بنده پس میگیم).

رئیس - پیشنهاد آقای دکتر ادهم پیشنهاد میکنم که ماده ۵۲ فقط در سال مالی جاری قابل اجرا باشد.

رئیس - آقای دکتر ادهم.

دکتر ادهم - موادی که در اینجا ذکر شده است چون موادی است که خیلی مهم بود و قابل اهمیت است این است که اگر چنانچه مادامیکه ملغی نشده است بقوت خودش باقی باشد اینجا نمیشود. يك قانونی که مثل قوانین دیگر مملکت که هر وقت مجلس یا دولت آنها را پیشنهاد کرد ابقاء شود و تا موقعی که الغاء نشده بقوت خود باقی است پس در این صورت اینها مواد متمم بودجه نمی شود اینها يك مواد قانونی است که باقی خواهد بود و تا موقعی که لغو نشده است باعتبار خود باقی است در صورتیکه ماده متمم بودجه بیشتر مقصودش این است که برای آن سال جاری يك موادی که در بودجه فراموش شده است یا يك اصلاحاتی لازم دارد آنها را در متمم بودجه ذکر میکنند بنده نظرم این است که چون ترانزیت اهمیت دارد و يك قسمت از این مواد که هست اینها را هم توی مواد ذکر نکرده اند و ارقامش را گذاشته اند در متمم بودجه چون ممکن است در بین ما اشخاصی باشند که نتوانسته باشند متوجه شوند یا در دسترسشان این مواد نباشد این است که بنده پیشنهاد کردم که واضح تر نوشته شود در متمم بودجه که ماده فلان راجع بفلان مطلب است و امسال هم قابل اجرا است هر کدام را که نوشته اند موضوعش را هم بنویسند که کاملاً طرف توجه بشود هم در مجلس آقایان متوجه باشند و هم در خارج در خارج اشخاصی که میخواهند. قانون متمم بودجه دو سال پیش سه سال پیش راجع که در دست ندارند این جا فقط باسم نوشته اند و

هیچکس متوجه نیست باین جهت پیشنهاد کردم اینها فقط در امسال قابل اجرا باشد و بنویسند راجع بچه مطلب است **رئیس** - آقای ملک مدنی.

ملک مدنی - طبیعتاً قانون متمم بودجه دوره اش برای يك سال است و این که آقای دکتر فرمودند نظرشان این بود که موادی که تنظیم میشود بطور کلی یاد آوری شود این بود نظر ایشان و چیزی هم نیست و نظر ایشان هم تأمین خواهد شد.

مخبر - عرض کنم که توضیحی که آقای ملک مدنی دادند با بیانی که آقای دکتر فرمودند توافق نمیکند زیرا ماده ۵۲ و ۵۳ هر دو ضمنی متضمن يك دسته از مواد است ماده ۵۳ بطوری که میفرمائید برای يك سال است و جزء متمم بودجه برای يك سال قوت قانونی دارد یعنی تا تصویب متمم بودجه دیگر ولی ماده ۵۲ این جور نیست میگوید که مادام که این مواد ملغی نشده است بقوت خود باقی است بنابراین ممکن است که در طی يك سال باشد یا سالهای دیگر اشکال ایشان اصولاً وارد است. آقای حکیم الدوله توجه بفرمائید چون جواب جنابعالی را دارم عرض میکنم. ماده ۵۲ اینطور نبود اشکالاتی که فرمودند چند قسمت بود یکی اینکه این مواد در دسترس بسیاری از آقایان نبود تصدیق میفرمائید؟ لایحه متمم بودجه در نوبت اول پس از ارجاع بکمیسیون طبع و توزیع شده است مدتی در کمیسیون باقی بود و در مجلس هم تا کنون چهار ماه پنج ماه میگذرد که مطرح لحست بنا برین اگر آقایان مایل بودند بدانند مثلاً ماده ۳، ۲، ۱ چه چیز است و متضمن چه معانی است البته رجوع میکردند و این رویه در قانون گذاری است که در طی اشاره بیک ماده تمام مفاد آن را نقل نمی کنند فقط اشاره بآن نمره میشود و مراجعه میکنند پس اشکال از این حیث که آقایان توجه نداشته اند مرتفع است در اینجا صورت هر کدام از مواد که محتاج بتوضیح است و نمیدانید که مفادش چیست اجازه بفرمائید که بنده توضیح عرض کنم که معلوم شود و این اساساً يك عمل جدیدی نیست این يك عملی بوده است که در متمم نه ۱۳۱۰ و ۱۱ و ۱۲ و ۱۳ و ۱۴

و ۱۵ و ۱۶ و ۱۷ و ۱۸ همینطور نقل شده است لهذا تکرارش در هر دوره تصدیق بفرمائید که ایجاد زحمت میکند حالا... **دکتر ادهم** - کار بیقاعدگی شده است حالا نباید تکرار شود مردم باید بدانند ماده که گذشته است چه بوده و باید در متن قانون تصریح شود.

مخبر - بنده تعجب میکنم از آقای دکتر حکیم الدوله با اینکه دارای تیز د کتری هستند وسط حرف دیگری حرف میزنند. بنده گوش دادم فرمایشات شما را حالا صحبت میکنم شما هم گوش بدهید بعد اگر فرمایشی دارید بفرمائید عرض کنم که این مواد متوالیاً در سنوات قبل گذاشته شده و تکرار شده این دفعه برای اینکه باز در سال بعد گذاشته نشود قید شده است که مادام که ملغی نشده است و هر وقت نظری بود حذف میشود و لهذا آقا هم فرمودند چون لایحه متمم بودجه است در عرض يك سال است. این موضوع در تمام جلسات تکرار شده است که این وضع متمم بودجه نیست حتی آقای مؤید احمدی هم فرمودند که این متمم بودجه نیست نفائس الفنون است بالاخره اینجا قرار شد حالا صرف نظر بفرمائید چون بمواد آخری رسیده ایم ممکن است در سال آتی تأمین کنیم این نظر را حالا بسته بنظر مجلس است که هر جور بخواهد میکند.

بعضی از نمایندگان - پیشنهاد آقای دکتر ادهم را دوباره بخوانید. (بشرح زیر خوانده شد)

پیشنهاد میکنم که ماده ۵۲ فقط در سال مالی جاری قابل اجرا میباشد.

رئیس - رأی گرفته میشود به پیشنهاد آقای دکتر ادهم موافقین برخیزند (اکثر برخاستند) تصویب شد.

مخبر - حالا که تصمیم گرفته شده است باینکه این مواد هم برای يك سال باشد پس موافقت بفرمائید که این ماده ۵۲ ضمیمه ماده ۵۳ بشود چون این پیشنهاد را کردند که برای يك سال بود و نیز در اینجا گفتند الغاء شده است پس اینجا قید بشود که ماده ۵۲ و ۵۳ یکی شود و عبارت این شکلی میشود:

مواد زیر در سال ۱۳۲۱ بقوت خود باقی است آنوقت آن شقوق ۵۲ و ۵۳ با هم ضمیمه میشود (صحیح است) رئیس - آقای انوار :

انوار - عرض کنم این بیاناتی که آقای مخبر فرمودند اگر مستلزم این است که این ماده به کمیسیون برود برای خاطر اینکه رأی داده شده است به پیشنهاد آقای دکتر ادهم که در این ماده دیگر نمیتوانیم رأی بگیریم و باید برود به کمیسیون کمیسیون هم نظر خودش را عنوان کند آنوقت بیاید بمجلس حالا شما میگوئید که این ماده ۵۲ هم ضمیمه ماده ۵۳ بشود ما چه کنیم این سابقه را نگذارید آقا الان اکثریت رأی داد به پیشنهاد بنابرین ماده ۵۲ میروند کمیسیون شاید در کمیسیون رد شد شاید قبول شد شما چه مناسبت این را قبول فرمودید باید برود به کمیسیون **مخبر** - آقای انوار يك مطلبی که مخالف مفاد این ماده باشد مورد توجه نشده است گفته شد این مواد و این شقوق برای سال ۱۳۲۱ باشد پس مدت و زمان محدود شد بنابرین سال ۱۳۲۱ و مخالف این نظر گفته نشد و این عرضی هم که بنده کردم کمیسیون دخالت میکند در معنی هر مورد توجه قرار میدهد نه اینکه این ماده این جور تنظیم بشود یا آن جور تنظیم بشود بنابرین در صورتیکه موافقت میفرمائید بیش از این معطل نشویم و باز هم میروند به کمیسیون و میآید و تا آخر دوره در مجلس همانطور معطل میماند (افشار - دولت هم قبول کرده است) رئیس - آقای ملک مدنی .

ملک مدنی - قانون متمم بود چه متأسفانه يك موضوعی شده است که هر وقت چیزی خواست تصویب شود يك مانعی پیش میآید عرض کنم که اساساً این رویه ای که پیش گرفته شده غلط است حالا بنظر بنده آقای مخبر از طرف کمیسیون و آقای اردلان از طرف دولت قبول کنند که دیگر برنگردد به کمیسیون که این اسباب معطلی میشود و نظر آقای انوار هم سرعت در گذشتن قانون است پس رعایت نظامنامه هم راجح همین است دولت و مخبر کمیسیون قبول کنند که ماده تصویب شود .

معاون وزارت دارائی - آقای مخبر که قبول کردند بنده هم قبول میکنم و تمنی میکنم آقایان رأی بدهند .

مخبر - پس ماده ۵۲ اینطور میشود مواد زیر در سال ۱۳۲۱ بقوت خود باقی است آنوقت آن مواد را هم میگذاریم یعنی ماده ۵۳ را و ماده ۵۲ باین صورت میشود :

ماده ۵۲ - مواد زیر در سال ۱۳۲۱ بقوت خود باقی است همین - آنوقت مواد مندرجه در ماده ۵۲ و ۵۳ یکی میشود و ماده ۵۲ میشود .

رئیس - تبصره پیشنهادی آقایان ثقة الاسلامی و دیگران تبصره ماده ۵۲ - ماده ۸ قانون متمم بود چه سال ۱۳۲۰ راجع به پنبه در سال ۱۳۲۱ نیز بقوت خود باقی است و دولت مکلف است نرخ خرید پنبه و فروش جوزقه و فروش با فروش پنبه تخم با موافقت کمیسیون کشاورزی مجلس شورای ملی برای هر محل تعیین و اعلام نماید .

تبصره - احتیاجات محلی کشاورزان از پنبه و پنبه تخم و احتیاجات پنبه کرباس بافان و اصناف جزء از قبیل حلاج طناب باف زیابو باف و غیره را باید در هر محل از خرید خود مستثنی و تأمین نماید .

دکتر طاهری - احتیاجات خیلی بیشتر است .

رئیس - آقای دکتر سنگ .

تهرانچی - اجازه میفرمائید امضاء کنند و هم توضیح بدهم .

دکتر سنگ - بنده اجازه خواستم حالا میفرمائید بنده بیایم پائین جنابعالی صحبت کنید .

تهرانچی - نه خیر - نه خیر . بفرمائید .

دکتر سنگ - عرض کنم این تبصره حاکی است از اینکه انحصار پنبه باید برقرار باشد یعنی ماده ۸ بقوت خود باقی است یعنی انحصار پنبه بقوت خود باقی است . چرا ما يك دسته مخالف با انحصار پنبه و يك دسته هم از آقایان که غالباً از دوستان بنده هستند صد درصد هم عقیده دارم که ایشان نظری ندارند موافقت یعنی میگویند که انحصار باید باشد آقایان وزیر کشاورزی و وزیر پیشه و حرفه و سایر

آقایان هم میدانند ما هم نظری بسایر آقایان نداریم ما میخواهیم این جا اظهار عقیده کنیم این جا جای دلیل است همانطور که آقایان دلیل دارند که انحصار پنبه هم لازمست يك چیزهایی هم بنظر بنده رسیده است که باید بر عرض برسانم . دلیل آقایان این بود که اگر انحصار باشد بذر بهتر تهیه میشود یکی اینکه دو میلیون تومان مساعدت از بین نمیرود یکی دیگر هم این بود که کارخانه های دولت از بین نمیرود مثلاً کارخانه ایست در بندر عباس که آقا فرمودند تهیه شده است اگر پنبه از فارس نرسد آنجا کارخانه از بین می رود اینها دلایلی بود غیر از این چیز دیگری که بنده شنیدم این دلایلی بود که آقایان فرمودند اول بذرا فرمودند بذر خوب تهیه میشود بنده عرض میکنم که بذر خوب تهیه نکرده اند چرا خوب تهیه نکرده اند برای اینکه عدم محصول در امسال و نبودن محصول امسال برای این بود که بذر خوب در بین نبود و گرنه در مازندران آقایان مسبقند که همه قسم خدا و طبیعت مساعدت کرده اند برای زراعت چه زراعتها در آنجا خوب شد پنبه خوب نشد چرا پنبه خوب نشد؟ چون بذرش خوب نبود . يك دفعه اقتصاد بذر داد کاشتند کشت خوب نشد گفتند بیائید دوباره بگیرید باز رفتند گرفتند این دفعه هم بد شد (امیر تیمور - همیشه بذرهایشان خراب است) بلی خوب نبود بذرشان که خوب نبود پنبه شان خوب در نمی آید پس اگر وزارت کشاورزی بذر تهیه بکند و مردم بدهد معلوم نمیشود که آیا این بذر خوب باشد یا نه بالاخره و بالمآل طوری خواهد شد که پنبه سال آتی هم مثل پنبه امسال بخواهد زراعت خوب بدست بدهد وقتی ندهد آنوقت دو میلیون تومان آقا میفرمائید دولت ضرر کرده یعنی مساعدت داده و آنرا نتوانسته است بگیرد در کمیسیون بود چه هم این اظهار را فرمودند بنده پیشنهاد عرض کردم شما میتوانید این دو میلیون تومان را امسال بگیرید؟ فرمودند معلوم نیست ما برای يك امر موهومی دو میلیون تومان مساعدت دادیم بضرر ما تمام شده است و اگر هم بخواهیم بگیریم آنوقت چندین میلیون

تومان بمردم ضرر وارد می آید و از بین بردن انحصار بر عایا ضرر وارد میآورد بنده عرض میکنم که بنفع رعایاست و بصرفه رعایاست برای اینکه وقتی انحصار کردند باچاراست رعیت بآن نرخ که شما گذاشتید بفروشد پس این بر ضرر رعایا است ولی اگر دستش را باز گذارند هر کجا که گرانتر میخرند رعیت آنجا میبرد و هر کجا بیشتر پول میدهند رعیت آنجا میبرد و میفروشد پس این بنفع رعایا است که انحصار میشود . . . (رضوی - رعیت چیزی ندارد آقا) آقای رضوی رعیت که چیزی ندارد بفرمائید حضرت عالی باید بهش کمک کرد یعنی پنبه را که شما میخواهید بخرید خرواری پنجاه تومان باید بخرید هشتاد تومان نه اینکه انحصار بکنید بنفع خودتان یا بخیال اینکه آن دو میلیون ریال را میگیرید اگر آقایان در نظر داشته باشند در ده دوازده سال پیش پنبه در مازندران خرواری هفتاد هشتاد تومان بود بالاخره بعد از انحصار به پانزده شانزده تومان بیست تومان شد و سی تومان که امسال خریداری شده است یعنی هفتاد تومان میخریدند از همین رعیت بدون درجه بندی يك و دو سه و بنده نمیدانم درجه يك در کجا است . کی خرید؟ کجا بود؟ در کجا رفت؟ همین پنبه را آقای تهرانچی در آن موقع بیشتر از این میخریدند هفتاد تومان یا هشتاد تومان نمیدانم آقایان مسبقند یا خیر (تهرانچی - بلی) این را خرواری هفتاد تومان میخریدند آمد شد پانزده تومان و بیست تومان امسال آمد بسی تومان که صدی بیست و صدی دوازده و چه بالاها بسر رعیت بدبخت میآوردند بنده میخواهم اینجا عرض کنم همانطور که فرمودند میگویند آقایان نمیشود . . . يك زنی آقای رضوی عرض میکنم که يك بار در شکم دارد يك بار هم روی سرش است (حالا میفرمائید روضه خوانی میشود) از صبح تا شام آنجا ناله میکنند تا نوبت او کی برسد . بنده خودم دیده ام شاید آقایان هم غالباً دیده باشند از صبح تا غروب می آید اگر به میکنند بعد باید ببرد دوباره فردا بیاید باز مطلق بقوت يك

رعیت نیست. فرمودند که کارخانجات خارج میشود خوب این کارخانه را مردم درست کردند در مازندران (آقای حمزه تاش اینجا هستند اطلاع دارند خودشان) بنده نه پنبه دارم نه کارخانه دارم نه تاجر پنبه فروش هستم بنده فقط از نظر اینکه آقایان مساعدند با وضع رعایا بفرمایش آقای رضوی مسبقاً از بیچارگی و بی چیزی رعایا تذکر میدهم.. (رئیس - آقای دکتر ماده شصت و سه را هم در نظر بگیرید باختصار بفرمائید) با کمال افتخار ماده شصت و سه را هم در نظر میگیرم اما میخواستم عرض کنم میفرمائید این کارخانهها برای دولت ضرر است فکر نمی کنند برای آنها که کارخانه باخون جگر ساخته اند چقدر ضرر است؟ شما میدانید چند تلگراف رسیده است بمقام ریاست مجلس راجع بکارخانجاتی که ساخته اند که آنها پنبه ندارند خلاصه عرض میکنم پس تنها دلیلی که آقایان دارند این است که تاجر نباید بخرند (غیر از این بنده دلیلی نمی بینم) بنده هم موافقم که تاجر نخرند دولت خودش گرانتر بخرد وقتی دولت آمد با یک قیمت معین خرید دیگر تاجر نفعش نیست بخرد من رفیق تاجر نیستم من برای رضای خدا و کمک بر عایا حرف میزنم که آقای وزیر کشاورزی هم صددرصد مایل هستند که آنها هم چیزی داشته باشند و با آنها مساعد بدهند (تهرانچی - جمع تمام این نظرها شده است) خوب بیشتر از این عرض نمیکنم و همانطور که ماده ۶۳ را بنده در نظر داشتم امیدوارم آقایان هم در نظر داشته باشند.

وزیر کشاورزی - آقای دکتر با یک حرارت خیلی زیادی (دکتر سنگ - بنده حرف زدم اینطور است حرارت نداشتم) بله با یک حرارت و ایمان زیادی مطالب را بیان فرمودند بنده میخواهم بکفندی عرض کنم توضیحی هم خدمتشان بدهم: بذرا که فرمودند خوب است حالا فرمودید که در مازندران ملک ندارید ولی (دکتر سنگ - من ملک دارم ولی پنبه ندارم) کسی منکر این قضیه نیست که وضع بذرا اصلاح شده در این سالهای اخیر (صحیح است) پانزده سال پیش در هر هکتاری جو زرقه ما میکاشتم بیست و

دو کیلو بذرش بود حالا پنبه فیلستان را میکاریم سی و چهار کیلو بذرش است حالا در مازندران این قضایب پیش آمده (این را بنده نمیدانم) البته یک قصوری از طرف يك مأموری شده این دلیل نمیشود که اصل موضوع ازین برود (صحیح است) و اما وضع زارعین بنده عرض کنم خدمتتان که قبل از انحصار وضع زارع چه بود در کمیسیون بنده توضیح دادم درمراکز عمده پنبه کاری ما یک عده تاجر بودند که اینها هیچ سرمایه هم نداشتم در موقع زمستان که رعیت بیچاره بود و بنان شب محتاج بود میفرقتند محصولشان را به آن طرف میفرختند پنبه ای که سی و پنج تومان قیمت داشت میفرختند به ده تومان یا پانزده تومان یعنی چون ناچار بودند قبول میکردند آنها پول بهش نمیداد چهار تا استکان و نعلبکی و یک منقال چای میداد بدو برابر قیمت وقتی خرمن میرسید این تاجر بدون اینکه زحمت کشیده باشد در يك جای خنک نشسته بود شترهایش میرفت تمام آنها را بار میکرد میبرد بانبارش (تهرانچی - آن تاجر نبود او آدم لخت کن بود) دولت چکار کرد؟ دولت گفت آقا من بزراع تا هکتاری هشتاد تومان مساعده میدهم، بهمین ترتیبی که کمک کرد. قیمت سابق هم که میفرمائید زیادتر بود در مازندران شاید زیادتر بود ولی سابق در مازندران ۲۵ پوت يك ضرر حساب میشد اما راجع بکارخانهها کارخانه بندر عباس مثلاً مال دولت است ما گفتیم که کارخانجات که در نقاط دور دست واقع شده اینها پنبه مورد احتیاجشان بهشان نخواهد رسید یا مجبور میشوند بقیمت زیادتری تهیه کنند و بالاخره يك مشت کارگر از بین میرود دولت اصلاً کارخانه هایش دوتا است، در مازندران است و عرض کردم ما بحتاجش از املاک اختصاصی تأمین میشود. عرض بنده راجع بکارخانههای پنبه پاك كنى بود بنده نگفتم که سایر کارخانها کار نکنند کارخانههای پنبه پاك كنى دو جور است اگر ماشینهایش خوب باشد که پنبه را خراب نکند که بضرر مملکت باشد اجازه میدهم کار بکنند والا میگذاریم کنار ولی تبصره ای که آقایان پیشنهاد کردند و دولت موافق است تمام این نظریات را تأمین میکنند (صحیح است)

مخبر - اشتهدعا میکنم توجه بفرمائید اولاً يك اشکال تشریفاتی در این ماده داریم، اشکال نظامنامه ای و آن این است که اگر این ماده پیشنهادی آقایان (بعضی از نمایندگان) تصویب شود (بجزیره) اگر این بیان پیشنهادی آقایان بصورت تبصره منضم بماده ۵۲ باشد البته قابل طرح و مذاکره است ولی اگر بجای ماده هشت محذوف باشد که فعلاً نمیشود نظری داد. ضمناً چون يك مطلب مستقلی است راجع به پنبه و مضامینش اگر موافقت بفرمائید این ماده ۵۲ که الان ماده ۵۳ هم بآن اضافه شد و دارای يك سلسله مواد طولانی شد رأی گرفته شود و آنوقت این را بصورت يك ماده الحاقیه (چون هنوز لایحه تمام نشده پنج شش ماده دیگر هم داریم) پیشنهاد بفرمائید قابل توجه هم میشود بیاید بکمیسیون صحبت میشود اصلاح میشود و الا آنوقت این ماده ۵۲ و ۵۳ باین دم و دستگامی که دارد معطل میماند با اساس این موضوع هم کمیسیون بودجه مخالفت کرده و این نه فقط راجع به پنبه است. عبارت این تبصره پیشنهادی این است که ماده هشت قانون متمم بودجه سال ۱۳۲۰ بقوت خودش باقی است و دولت مکلف است... بعد راجع به پنبه صحبت میشود. تا اینجا نظر آقایان ابقاء ماده هشت است. نظر آقایان راجع به پنبه است دیگر؟ (بعضی از نمایندگان - بله) راجع به چغندر هم فرمایشی دارید؟ راجع به ازگیل هم فرمایش دارید؟ (بعضی از نمایندگان - خیر) پس این ماده هشت تمام انحصارات دولت را میگیرد باین عبارت: خرید و فروش کالاهائی که حق انحصار صدور آن طبق قانون و تصویب نامه بدولت واگذار شده است بدون اجازه ادارات و دستگاههای مربوطه دولتی عنوان قاچاق ادا داشته و مرتکبین طبق قانون مربوطه تعقیب خواهند شد. اولاً تمام کالاهای انحصار صدورش با دولت است (رضوی - مواد انحصاری چند چیز است) چون این ماده مطلق کالاهای را میگیرد و صدور تمام کالاهای مملکت بخارج کشور مخصوص دولت است... (رضوی - درجه بندی کرده اند) اجازه بدهید... **تهرانچی -** قانون مخصوص آورد داور برای پنبه که

انحصارش بکند

مخبر - اجازه بدهید يك مطلب قانونی را باید توجه کرد. عنوان درجه بندی که آقای رضوی فرمودند صحیح است ولی دولت چون حق صدور کلیه کالاها را دارد آنوقت میآید کالاهای صادراتی خودش را درجه بندی میگرد يك و دو و سه، پنبه و کتیرا را میگویند درجه يك است باید برای اینها تمام ارزش بدولت فروخته شود درجه دو يك مقدارش بدولت فروخته میشود يك مقدارش بصادر کننده و درجه سه تمام ارزشش مال صادر کننده است این درجه بندی که فرمودند این است ولی صدور تمام کالاها با دولت است خرید و فروش داخلی این کالاها هم بدون اجازه ادارات مربوطه قاچاق محسوب میشود کمیسیون بودجه گفت آقا شما بملق کالاها چکار دارید شما کالاهائی را در نظر دارید که برای حوائج عمومی هم لازم است آنوقت آن حقی را که دولت میخواهد در این ماده يك از قانون ۲۷ اسفند ۱۳۲۰ تأمین شده راجع باحتکار و اینطور مینویسد: هر کس کالا های مورد احتیاج ضروری عامه را (که پنبه هم مورد ضرورت عامه است مشخص هم شده است و در نظامنامه اش هم قید شده است) زیاده از مصرف خود داشته باشد برای جلوگیری از فروش به دولت یا به مردم پنهان بکند محکوم است و علاوه بر اینکه مجبور است بفروشد به مجازات هم محکوم خواهد شد کمیسیون اینجور استدلال کرد که شما میخواهید دست بگذارید روی پنبه که پنبه را نگاه ندارند و يك شرکتهای و سندیکا هائی تشکیل نکنند که اینها دو مرتبه تمام جنس را در مملکت جمع آوری بکنند در اختیار خودشان و دست مردم را کوتاه کنند از استفاده چون این خیال را دارید این اختیار را بدولت بدهید که دولت مصرف بنده را که عبارات است از دوتا لحاف و دوتا مکتا و چند تا فلان تأمین بکنند و باقی مانده اش را از من بگیرد و من که مجبورم بفروشم اگر بفروختم که دولت برای من جرم قائل است محکومم بجزایم میکنند پس با داشتن يك چنین اختیاری دیگر چه احتیاجی

دارید بروید بماده هشت به از گیل و چه و سایر مواد را هم دست بگذارید... (همه نمایندگان) (فیاض - از گیل که صادر نمیشود) خوب اگر خواستید صادر کنید (فیاض - اگر ندارد) چرا اگر دارد، شاید خواستید صادر کنید. اینجا پیشنهادی که آقایان دادند نسبت بماده هشت اگر موافقت میفرمایند ماده هشت برداشته شود یعنی در پیشنهادی که آقایان فرمودند از این جمله که دولت مکلف است الی آخر... راجع به پنبه و جوزقه ووش و تخم پنبه و چه و چه اقداماتی بکند تا آخرش بماند بعنوان تبصره پیشنهادی به ماده ۵۲ یا به عنوان ماده الحاقیه، ولی این جزئی که اینجا هست ماده هشت متمم بودجه ۱۳۲۰ به قوت خود باقی است برداشته شود زیرا اگر نظر تان نسبت باین مورد است تأمین میشود این ماده هشت را از سطر اول بردارید و بقیه اش بماند نظر مان تأمین میشود

وزیر پیشه و هنر - اینکه آقای مخبر کمیسیون بودجه دفاع کردند از نظری که کمیسیون در موقعی که لایحه دولت مطرح بود اتخاذ کرده بودند چون در آن موقع کمیسیون ماده هشت را حذف کردند مخبر محترم هم البته وظیفه دارند دفاع کنند ولی از نظر مذاکراتی که این دفعه اخیر در کمیسیون بودجه شد آقایان اعضاء کمیسیون نظرشان بر این شد که چون سابقاً رد کرده حالا در مجلس مطرح کنیم (نظرشان این است) جلسه گذشته هم مطرح شد و نظر آقایان هم استنباط شد و بنده تصور میکنم توضیحاتی که فرمودند چون از لحاظ سابق بود بجای خودش صحیح است ولی چون نظر اکثریت نمایندگان محترم معلوم شده و هم توضیحاتی بمرض خود آقایان اعضاء کمیسیون رسیده است و تصور میکنم تا حدی ایشان را قانع کرده باشد حالا خواهش میکنم آقای مخبر هم قبول بفرمایند که بصورت تبصره قبول شود برای اینکه مجدداً بکمیسیون برنگردد برای اینکه اگر موافقت نفرمایند باز میرود بکمیسیون (صحیح است) اما توضیح مختصری که راجع بفرمایش آقایان لازمست عرض کنم این است که تمام اجناس انحصاری نیست و صدورش

دست دولت نیست يك چیز های خیلی معدودی است این یکی و از این گذشته برای اینکه هم نظر ایشان و هم نظر سایر اعضاء کمیسیون تأمین شده باشد ممکن است در مورد این پیشنهاد هم نوشته شود راجع به پنبه که دیگر هیچگونه اشکالی که می فرمایند پیش آمد نکند. چون نظر آقایان امروز استنباط شد اینطور بود که میزان احتیاجات رعایا از نظر محلی تأمین بشود خواهش میکنم موافقت بفرمائید آقا چون يك عیب دارد اگر متصل تصویب این ماده بتعویق افتد آقایان دیگر ممکن است بخرند و دولت وسیله جلو گیری ندارد و تعویقش صلاح نیست و اینکه فرمودند از قانون احتکار استفاده کنند از قانون احتکار کاملاً نمیشود استفاده کرد زیرا نوشته است اگر بقدر احتیاجش بود، يك صاحب کارخانه ممکن است اینقدر پنبه بخرد که تمام ۲۴ ساعت بتواند کار بکند آنوقت برای کارخانه دیگر نمیرسد این را دولت نمیتواند ملزم بکند که نخرد این است که خواهش میکنم موافقت بفرمائید.

معدل - روی پیشنهاد يك مخالف و يك موافق حرف میزند اصلاً همه این مذاکرات آقای مخبر کمیسیون و دیگران برخلاف نظامنامه است و زائد است باید رأی بگیریم آقا. (صحیح است)

بعضی از نمایندگان - مذاکرات کافی است.

مخبر - عرض کنم که این ماده ۸ قانون متمم بودجه ۱۳۲۰ راجع به پنبه فقط از حیث اصول قابل موافقت است اما این تبصره را باین عبارتی که نوشته اند صدر و ذیلش مخالف است و درست هم نیست (تهرانچی - بخوانید تا اصلاح کنیم)

تبصره ماده ۵۲ - ماده ۸ قانون متمم بودجه سال ۱۳۲۰ راجع به پنبه در سال ۱۳۲۱ نیز بقوت خود باقی و دولت مکلف است نرخ خرید پنبه و فروش جوزقه و فروش داخلی آن را با فروش پنبه تخم بموافقت کمیسیون کشاورزی مجلس شورای ملی برای هر محل تعیین و اعلام نماید.

تبصره - احتیاجات محلی کشاورزان از پنبه و اینجه تخم

و احتیاجات پنبه کرباس بافان و اصناف جزء از قبیل حلاج طناب باف زبلوباف و غیره را باید در هر محل از خرید خود مستثنی و تأمین نماید.

نمایندگان - صحیح است. رأی رأی. بماده ۵۲ باتبصره رأی بگیریید.

رئیس - موافقین با این تبصره (بعضی از نمایندگان - ماده و تبصره) بلی موافقین با ماده و تبصره برخیزند (اغلب برخاستند) تصویب شد.

بعضی از نمایندگان - ختم جلسه

رئیس - يك ماده مانده است بگذارید تمام کنیم. ماده ۵۳

بعضی از نمایندگان - ماده ۵۵ ماده ۵۳ که ضمیمه ماده ۵۲ شد

رئیس - ماده ۵۵:

ماده ۵۵ - وزارت کشور مجاز است بانشتگان مشمول ماده ۲۴ قانون تقسیمات کشور مورخ ۱۶ آبانماه ۱۳۱۶ را مطابق آخرین رتبه که در حین بازنشستگی داشته اند بخدمت بپذیرد. مدت بازنشستگی آنها از تاریخ اسفند ۱۳۱۶ تا این تاریخ جزو خدمت آنها محسوب خواهد شد.

رئیس - آقای ملک مدنی

ملک مدنی - عرض کنم خاطر آقایان مستحضر است که يك قسمت کارمندی هستند که بازنشسته شده اند و اساساً در این موقع مقتضی است که وضعیت آنها تثبیت شود این پیشنهاد از طرف يك عده از آقایان امضاء شده است و تقدیم مقام ریاست شده چون وقت گذشته است لازم میدانم که بیشتر عرض بکنم و خاطر همه آقایان نمایندگان از وضعیت مستخدمین بخوبی آگاه است که در این موقع سختی و در این موقع که هر يك از آنها چندین نفر عائله دارند لازم است که مجلس شورای ملی و هیئت دولت نسبت به این دسته از مستخدمین دولت يك ارفاقی بکنند و با تصویب این ماده رفع اشکالات آنها را بکنند که خودشان و عائله شان بطور آسایش بتوانند زندگی کنند.

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

اوحلی - مخالفم با کفایت مذاکرات و این ماده.

رئیس - بفرمائید

اوحلی - عرض کنم آقایان مستحضر هستند که در يك مواقعی که دولت اختیاراتی خواست برای متقاعد کردن يك عده از مستخدمین يك نظریات خاصی داشت که از جمله بعضی از مستخدمین بد بودند اخلاقاً و عملاً بنام این اختیار يك عده را متقاعد کرد و يك عده هم خیلی بودند و جزو آنها رفتند. البته اشخاصی که متقاعد شده اند و صلاحیت دارند چه در شانزده و چه در سایر اوقات دیگر اینها هر وقت بخواهند وارد خدمت بشوند دولت آنها را دعوت می کند و حاضر میکند و مجبور نیستند که از خدمت دولت خارج بشوند. چنانچه خودم الآن دارم می بینم که يك عده از متقاعدین را دولت دارد می آورد سر کار و از وجود آنها استفاده میکند بنابراین لزومی باین ماده نیست بملاوه عبارت اینکه مدت تقاعد آنها در خدمتشان محسوب شود این چه معنی دارد که اشخاصی را که متقاعد کرده اند بیایند بدون دادن کسور تقاعد... این نکته را دقت کنید آقایان بدون کسور تقاعد حقوق تقاعد چیزیکه نمیدهد بازنشستگی دیگر کسور ندارد اما منتظر خدمت و جزء خدمت که شد این کسور تقاعد دارد. وقتی که پنجسال شش سال يك نفر متقاعد شده و امروز میخواهید او را مشمول کنید و سوار کارش کنید و این چند سال را جزء خدمتش محسوب کنید فردا که نباشد متقاعد شود آنوقت بایستی حقوق دیگرانرا بسهم آقا بدهند (صحیح است) بنده با این ماده و با این طرز و شکل بکلی مخالفم.

معاون وزارت دارائی - بنده برای رفع سوء تفاهم

آقا عرض میکنم استدعا میکنم توجه بفرمائید اینجکه فرمودند بازنشستگانرا دعوت میکنند البته بموجب قانون استخدام کشوری تا سن ۷۰ سال دولت میتواند بازنشسته را دعوت کند اما اینجا اصلاً خودشان محسوس است آن موقعی که بموجب يك قانون مخصوصی اینها را متقاعد میکنند

نمی‌توانند آنها را دومرتبه بیاورند چون ممنوع کرده اند. حالا آمده اند از مجلس شورای ملی می‌خواهیم که با اجازه مجلس شورای ملی بعد از اینکه تصویب کردند دعوت کنیم واقعاً هم بعضی‌ها هستند که خودشان نمی‌خواهند بیایند ولی بعضی‌ها هم هستند که دولت می‌خواهد از آنها استفاده بشود این را هم برای اطلاع عرض کنم کسور باز نشستگی هم اشکال ندارد برای همان مدت حساب میکنند و با ایشان حساب میکنند و بتدریج میگیرند از شان (صحیح است).

بعضی از نمایندگان - کافی است کافی است مذاکرات

رئیس - پیشنهاد آقای مؤید احمدی :

بنده پیشنهاد میکنم ماده ۵۵ باین قسم اصلاح شود : ماده ۵۵ - دولت مجاز است باز نشستگان مشمول ماده ۲۴ قانون تقسیمات کشور مورخ ۱۶/۸/۱۶ و همچنین باز نشستگان مشمول ماده ۳ قانون اصلاحی قانون استخدام کشوری مصوب ۱۱/۶/۲۹ با همان رتبه ای که در حین باز نشستگی داشته‌اند مجدداً بخدمت بپذیرد . مؤید احمدی

رئیس - آقای مؤید احمدی .

مؤید احمدی - البته خاطر آقایان مستحض است که این آقایان باز نشستگان اجباری دو دسته بودند یکدسته اشخاص بر حسب قانون تقسیمات کشور آنها را متقاعد کرده اند و یکدسته دیگر بودند اگر خاطر آقایان باشد به گناه اینکه تا ۴ سال منتظر خدمت بوده اند آنها را متقاعد کردند در صورتیکه جوانهای ۳۰ ساله هم جزء آنها بودند عرض کنم خود بنده یادم هست با این ماده مخالف بودم خاطر من هست خدا بیامرز یا بیامرز میدانم تیمور تاش بمن گفت که آقای کسی که چهار سال بیکار باشد و نتواند کار بکند این دیگر لایق خدمت نیست در هر صورت بنده پیشنهادی کردم که آنها هم حق داشته باشند و بیایند برای خدمت بعد بطور کلی این فکر را کردم همین که آقای اوحدی فرمودند اینها کسور تقاعد بپرداخته اند در ماده پیشنهادی دولت هست که این مدت جزء مدت خدمتشان محسوب میشود بنده این را انداختم در این پیشنهاد که این مدت دیگر جزء مدت

خدمتشان حساب نشود .

رئیس - آقای ملک مدنی .

ملک مدنی - عرض کنم که در اول هم عریضی داشتم و حالا عرض میکنم این بیانی که آقای اوحدی فرمودند بصدوق تقاعد خسارت وارد می‌آید البته این صحیح است ولی همینطور که آقای اردلان بیان فرمودند وقتی که مستخدمی مشمول قانونی شد مدت خدمت او را جزء سابقه حساب میکنند و کسور تقاعدش را هم میگیرند از ش باین جهت بنده خواستم با آقای مؤید احمدی عرض کنم که اگر موافقت میفرمایند مرقوم فرمایند با پرداخت کسور تقاعد و بعد از ۴ سال ۵ سال بیاید و تقاعدش را بپردازد .

رئیس - آقای لیقوانی .

لیقوانی - عرض کنم این پیشنهادی که آقایان میکنند بعضی‌ها خیال میکنند که سیصد نفرند در صورتیکه اینها تقریباً از ۶۰ نفر ۲۰ نفرشان مرده اند و ۱۰ یا ۲۰ نفرشان هم مشمول تقاعد عادی هستند و دیگر ۲۰ نفر بیشتر باقی نخواهند ماند ولی يك اشخاص دیگری هستند که خیلی خدمات بزرگی کرده اند آن موقع که سایرین نبوده اند این است که بنده استدعا میکنم ملاحظه کنند و بجهت اینکه عده زیادی هم نیستند بدون این اصلاحات ماده پیشنهادی خود دولت تصویب شود .

یکی از نمایندگان - چرا مانع خیر میشوید .

مؤید احمدی - بنده اصلاح میکنم مگر اینکه کسور تقاعد را بپردازند و نوشته شود . در صورت پرداخت کسور تقاعد مدت باز نشستگی آنها جزء خدمت محسوب است .

معاون وزارت دارائی - بنده قبول میکنم این پیشنهاد را مخبر - بنده هم قبول میکنم این را .

بعضی از نمایندگان - رأی رأی بکیریم .

طوسی - تبصره ای بامضای شصت و دوسه نفر از آقایان رسیده است :

تبصره زیر را به ماده ۵۵ متمم بودجه پیشنهاد مینمایم :

اشخاصی را که بموجب ماده سوم قانون ۲۹ شهریور

۱۳۱۱ بازنشسته شده‌اند و در حین اجراء قانون استخدام کشوری مشمول قانون مزبور بوده‌اند دولت میتواند با همان رتبه که در موقع بازنشستگی داشته‌اند بخدمت قبول نمایند ایام بازنشستگی آنها جزء سنین خدمت محسوب خواهد شد بامضای ۵۴ نفر .

بیات - عرض کنم این تبصره که پیشنهاد شده است این مفادش همین است که در پیشنهاد آقای مؤید احمدی بود حالا خواستم آقای معاون وزارت دارائی توضیح بدهند که این ماده که با تبصره‌ای که پیشنهاد کردیم مشمول باز نشستگان ۱۳۱۱ است و اینها هم همینطور باین ماده مشمول هستند یا نه ؟ اگر اینطور است مسترد میکنم . چون تأمین شده است **معاون وزارت دارائی** - بلی بلی هستند هستند .

بیات - بسیار خوب تأمین شد .

دکتر سنگ - متقاعدین مجلس هم که متقاعد شده‌اند ضمیمه این ماده بشوند و آنها را هم پیشنهاد میکنم بخدمت برگردانند . (صحیح است) و در این ماده منظور کنند .

رئیس - رأی گرفته میشود به ماده ۵۵ موافقین باین ماده با این اصلاح که شده است بر خیرند (اکثر برخاستند) تصویب شد . ماده ۵۶ :

ماده پنجاه و ششم - علاوه بر مبلغ ۱۳۴۶/۷ ریال وظیفه بازنشستگی ورثه مرحوم عبدالرحیم خان خالی مبلغ ۶۵۳/۳ ریال و علاوه بر مبلغ ۷۵۲/۰۵ ریال وظیفه بازنشستگی ورثه مرحوم حسن فلسفی مبلغ ۷۴۷/۹۵ ریال بشرح ماده سوم قانون وظایف مورخ ۱۹ ربیع الاول ۱۳۲۶ درباره ورثه برقرار و پرداخت آن از درآمد عمومی کشور به حساب اعتبار موضوع ماده ۵۰ بودجه کشور تصویب میشود و اضافه مذکور نسبت به بازماندگان ذکور مادام که از بیست و یکسال تجاوز نکرده و حسب نیازماندگان اناث مادام که شوهر اختیار نکرده اند قابل پرداخت است .

بعضی از نمایندگان - مخالفی نیست مخالفی نیست .

رئیس - رأی گرفته میشود به ماده ۵۶ موافقین باین ماده برخیزند (اکثر برخاستند) تصویب شد ماده ۵۷ :

ماده پنجاه و هفتم - حقوق وزیران مشاور و رئیس کل خواربار کشور و مأمورین جدید آن و سازمان منع احتکار و همچنین مصارف اداره حفاظت اموال اتباع خارجی و دادگاههای املاک و گذاری مادام که سازمان و اعتبارات مربوط بآنها بموجب قانون دیگری تصویب نشده است از اعتبار دولت قابل پرداخت میباشد .

معاون وزارت دارائی - این جمله باید اصلاح شود بجای رئیس کل خواربار کشور تمنی میکنم مرقوم فرمائید « حقوق و مصارف و هزینه سفر و مصارف اینست بازرسی مخصوص نخست وزیری » بجای آن جمله این را مرقوم فرمائید **امیر تیمور** - این از نظر کمیسیون اشکال دارد .

رئیس - آقای انوار .

انوار - اینجا البته خواستم با آقای اردلان تذکر بدهم که در دوره ۶ يك قانونی گذشت که دولت وزارت مالیه مکلف است که سه ماه سه ماه صورت اعتبارات دولت را بعرض مجلس برساند . الا آن بلکه ۲۲ ماه است در مجلس هستیم این صورت هنوز نیامده است صورت اعتبارات دولت که قبلاً اعتبار داشته است معلوم نیست چه قدر خرج کرده است و بچه مصرف رسانده است همینجور خرج میکنند . بنده موافق هستم رأی هم داده‌ام و لسی من که نظارتم که از بین رفته است باید نظارت داشته باشیم این را سه ماه سه ماه چرا دولت صورت خرج اعتباراتش را به مجلس شورای ملی نمیدهد چرا وزارت مالیه در کارش اهمال میکند ؟ وزارت مالیه و دولت اول سال یا در اسفند می آیند يك بودجه در بستی میگیرند و میروند و يك قوانین دیگری را پیشنهاد میکنند ، در صورتیکه يك قوانینی که مورد نظر است و مجلس نظر دارد اینها را نمی آورند بمجلس این است که بنده در اینجا نه بعنوان مخالف بلکه بعنوان سؤال است از دولت که بپرسم چرا صورت اعتبارات و مخارجی که میکنند نمیدهند . دولت مکلف است مطابق قوانین گذشته صورت این مدت را بمجلس شورای ملی بیاورد . **معاون وزارت دارائی** - بنده این صورت را که آقای

فرمودند می فرستم این است خواهش میکنم مخالفت خودشان را پس بگیرند

مخبر - بنده معتقدم که این ماده ۵۷ برود بکمیسیون **دشتی** - صحیح است این معنی ندارد -

فراقی - این ماده بی موضوع است

مخبر - چرا؟ برای اینکه این رئیس کل خواربار و مأمورین جدید آن سازمان اداره منع احتکار و اینها هم در کمیسیون باید تکلیفشان معلوم شود و لایحه اعتبارات شان هم ضمن لایحه خواربار تصویب شده و بازرسی هم در اینجا مربوط به هیئت تفتیشیه مملکتی است برای اینکه در این موضوع که پیشنهاد فرمودند مطالعه بیشتری بشود موافقت بفرمایند برود به کمیسیون (صحیح است)

معاون وزارت دارائی - اینجا بنده متأسفانه با نظر آقای مخبر مخالف هستم استدعا میکنم توجه بفرمائید این ماده را کمیسیون رأی داده است فقط يك جمله آن عوض شده است آنچه از روی احتیاج، در این ماده پیش بینی شده بود که حقوق رئیس کل خواربار و کارمندان و مأمورین جدید آن سازمان داده شود رئیس کل خواربار هم بنده بودم.

حالا این ماده این قسمتش تبدیل شده است بیک قانون دیگری که مجلس شورای ملی تصویب کردند راجع بوزارت خواربار و حقوق آنها تأمین شده است. اما يك چیزهای دیگری است در اینجا که خیلی مورد احتیاج است و آخر کار هم هست اگر تصویب بفرمائید این ماده بگذرد يك ماده دیگر مانده و از متمم بودجه خلاص میشویم (انوار - خیلی مواد دیگر هست) استدعا میکنم اجازه بفرمائید این عین همان موضوع است فقط بجای رئیس کل خواربار و سازمان آن بازرسی نخست وزیر را پیشنهاد کردیم و آن مربوط به دولت است دولتی که طرف اعتماد مجلس است و انتظار ندارم که مخالفت بفرمایند این يك چیزی است که آقای نخست وزیر طرف احتیاج شان است و این جا بنده از طرف دولت پیشنهاد میکنم و انتظار دارم که موافقت بفرمایند آقایان برای اینکه يك چیزی است طرف احتیاج و الآن

هم عمل میشود اگر تصویب نشود بمردم حقوق نمیدهند خواهش میکنم که تصویب بفرمایند

رئیس - آقای ملک مدنی

ملک مدنی - عرض کنم آقای اردلان توجه بفرمایند در موضوع حقوق اداره خواربار خود حضرت عالی هم تشریف داشتید کمیسیون هم تصویب کرده است و البته آن اشکالی ندارد. اشکال ما راجع باین جمله است که حضرت عالی الآن پیشنهاد کردید. يك اداره بی معنی بود با اسم بازرسی کل مملکتی که اساساً وجودش مفید نبود (دشتی - حالا يك بی معنی دیگر آمده است جای آن) و کمیسیون رد کرد حالا آمده است جایش را عوض کرده است و بازرسی مخصوص نخست وزیر شده است و يك عده از اشخاص که هیچ کار از شان ساخته نیست آنها را آورده اند در این جا اینست که بنده مخالف هستم و اجازه بفرمائید که این ماده بیاید به کمیسیون یا این جمله را حذف کنید تا رأی بدهیم (صحیح است)

فراقی - بنده پیشنهاد حذف این جمله را میکنم

دکتر طاهری - بنابه تقاضای مخبر اجباراً رجوع میشود به کمیسیون. (صحیح است)

رئیس - ماده ۵۸:

ماده پنجاه هشتم - رجوع کارهای اضافی بیش از بیست و پنج در صد از مقدار کاری که در قرار داد های ساختمانی پیش بینی میشود ممنوع و وزارت دارائی مجاز است فقط بهای اضافه کارهایی که تا این تاریخ علاوه بر میزان مقرر در قراردادها بمقاطع کارها رجوع شده است در حدود واحد های بهای کارهای اصلی بپردازد

منشور - ماده ۱۳ در اطرافش خیلی صحبت شد

رئیس - موافقت؟ (خیر) مخالفت؟ (بلی)

منشور - عرض کنم که ماده ۱۳ که مطرح بود در اطرافش خیلی مذاکره شد. راجع باین اضافه کنه از شهر یور بپرد قرار شد داده شود و آن رفت به کمیسیون و صحبت های زیادی هم شد و الآن هم که میخواهیم رأی بگیریم

اینجا مینویسد فقط بهای اضافه کارهایی که تا این تاریخ علاوه بر میزان مقرر در قرار دادها به مقاطعه کارها رجوع شده است در حدود واحد های بهای کارهای اصلی بپردازد قیمت واحد ها را. در صورتیکه در آن جا قائل شدیم (در ماده سیزده) ده در صد اضافه شود این دو موضوع با هم تباین دارد بنظر بنده.

بیات - خیر آقا (افشار - این غیر از آن است) لاریجانی این غیر از آن است.

مخبر - عرض کنم این ماده ۵۸ آقای منشور با ماده مورد بحث یعنی ماده سیزدهم یکی نیست و این با آن اختلاف دارد آقا. آن ماده در کمیسیون اصلاح شد و حالا گزارشش هم داده شده و بنظر تان میرسد پیش آقای طوسی است خواهند خواند. این ماده با آن فرق دارد و مقصود این ماده این است که اگر کنتراتی با کسی بسته شد بمقدار معینی که در قرارداد او ذکر میشود حق دارند کارهای اضافی باو بدهند و آن کارهای اضافی را مطابق با واحد های قیمت باو باید بدهند. اینجا اجازه داده میشود که بیش از ۲۵ در صد کل کار کار اضافی باو بدهند و اگر از آن تجاوز کرد تجدید مناقصه میشود.

بعضی از نمایندگان - کافی است مذاکرات رأی بگیرند

رئیس - موافقت با ماده ۵۸ برخیزند (اکثر برخاستند)

تصویب شد. ماده ۵۹

رئیس - تصویب شد. ماده ۵۹:

ماده ۵۹ - وزارت دارائی مجاز است کسر بودجه مجلس شورای ملی را تا حدود مبلغ ۲۲۵ هزار ریال از محل صرفه جوئی بودجه مجلس تأمین نماید.

طوسی - اجازه می فرمائید پیشنهادی در این ماده رسیده است خوانده میشود:

نظر بکسر اعتبارات مجلس شورای ملی و نظر بکسر اعتبار برای اضافات و ترفیعات کارمندان مجلس و مستخدمین جزء پیشنهاد میشود که بر مبلغ ۲۲۵ هزار ریال در ماده ۵۹ لایحه متمم بودجه ۱۷۵ هزار ریال افزوده شود که جمعاً چهار صد هزار ریال از محل صرفه جوئی بودجه مجلس تأمین گردد **معاون وزارت دارائی** - بنده این پیشنهاد را قبول میکنم چون از بودجه خود مجلس داده میشود و ماده همان ماده است منتهی مبلغش میشود چهار صد هزار ریال.

مخبر کمیسیون بودجه - صحیح است.

رئیس - رأی میگیریم بماده ۵۹ با اصلاحی که شد آقایان موافقت برخیزند (اکثر برخاستند) تصویب شد.

۳ - موقع دستور جلسه آتیه - ختم جلسه

رئیس - مواد الحاقیه که راجع بمتمم بودجه رسیده است میماند برای جلسه بعد (صحیح است) اگر اجازه

می فرمائید جلسه را ختم کنیم (صحیح است) **جلسه آتیه**

روز پنجشنبه ۲۱ آبان سه ساعت و نیم قبل از ظهر

(مجلس یک ساعت بعد از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - حسن اسفندیاری